

□ *Yayımcılardan* From the Editors

Merhaba,

2013'e girmeye hazırlandığımız şu günlerde 'Tehlikedeki Diller Dergisi' (TDD) İngilizce sürümüyle 'Journal of Endangered Languages'in (JofEL) ilk sayısını, bilim dünyasına Türkiye kaynaklı bir dergi olarak önemli ve sürekli katkılar sağlaması dileğiyle, sizlerin bilgisine ve ilgisine sunuyoruz. Tehlikedeki dillere yönelik ilk süreli yayın olan TDD/JofEL'in, siz değerli bilim insanlarının katkılarıyla bir iş birliği platformu olmasını diliyoruz.

TDD/JofEL; tematik bir dergidir. Genelde 'tehlikedeki diller', özelde ise 'tehlikedeki Türk dilleri' ana teması çerçevesinde kısa, orta ve uzun erimde yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunan dillerle ve kültürlerle ilgili farkındalığı geliştirmeyi, tehlikedeki diller temasına yönelik yapılacak çalışmalarını cesaretlendirmeyi, bu bağlamda kuramsal veya uygulamalı çalışmaları değerlendirmeyi, tehlikedeki dillerle ilgili olguları belgelemeyi ve kamuoyu ile paylaşmayı amaçlamaktadır.

Bu amaçla TDD'de 'tehlikedeki Türk dilleri'ne ve bu dillerin konuşurlarının mahalli kültürel dokularına yönelik özgün makalelere yer verilecektir; ancak, tehlikedeki diller olgusunun taşıdığı evrensel nitelik, insanlığın ortak kültür mirasının kaybolma riski; dillerin ve kültürlerin en eski dönemlerden bu yana sürekli etkileşim içinde buldukları gerçeğinden hareketle tehlikedeki diğer dillerle ve kültürlerle ilgili konular da TDD'nin ilgi alanındadır.

TDD; çağdaş dilbilimsel ve toplumdilbilimsel ilkeleri esas alan, başta tehlikedeki Türk dilleri olmak üzere, Türk dilleri ve halkları ile doğrudan kültürel temasta bulunan diğer Avrasya dillerine ve kültürlerine yönelik, dilbilim, Türk dilbilimi ve toplum dilbiliminin yanı sıra, antropoloji, kültür bilimi vd. disiplinlerdeki görev tanımına uygun, bilimsel değeri yüksek, Türkçe, İngilizce ve Rusça özgün araştırma ve incelemelere açıktır. Daha sonraki süreçlerde uygun koşulların oluşması durumunda diğer Türk dillerindeki yazılara da yer verilebilecektir.

*Tehlikedeki Diller Dergisi'*nin ilk sayısında on iki özgün makale, bir çeviri, iki kitap değerlendirme ve dört haber yazısı olmak üzere toplam on dokuz yazı yer almaktadır. Yazılardan dokuzunun yazarı Türkiye'den; ikisi İsveç ve Almanya, birer kişi Macaristan ve Amerika olmak üzere altısının yazarı yurt dışındadır. TDD'nin ilk sayısında yer alan Türkolojinin duayeni, tehlikedeki Türk dilleriyle ilgili çalışmaların da öncüsü olan Lars Johanson'a ait 'Smaller Turkic Languages' başlıklı yazıda Türk dilleri odak olmak üzere, diller konuşur sayısına göre 'büyük diller' ve 'küçük diller' olmak üzere ikiye, 'küçük diller'i S (küçük), XS (ekstra küçük), XXS (ekstra ekstra küçük) şeklinde üçe ayrılıyor. Johanson 'küçük diller'e özgü dil bilimsel, yerleşim bölgesi, yabancı dillerin etkisi vb. öğeleri analiz ederek 'küçük diller'in adeta bir portresini çiziyor. Kelimenin tam anlamıyla 'kenarda köşede kalmış' olan bu yazıyı Türkoloji camiasıyla paylaşmaktan onur duyuyoruz.

Nalan Büyükkantarcioglu 'Thinking on Endangered Languages' başlıklı bir tür deneme niteliğinde yazısıyla TDD/JofEL okuyucuları için tehlikedeki diller gerçeğine yönelik düşünsel bir zemin oluşturuyor.

Makalelerden ikisi, ‘Tehlikedeki Türk Dilleri Elkitabı’ (TTDEK) için hazırlanmış bölüm yazılarından. Bunlar, Karayca üzerine uluslararası çalışmaları ile tanınan Türkolojinin bir diğer duayen ismi Éva Csató Johanson’un ‘Lithuanian Karaim’ adlı yazısı ile, Altay dilleri üzerine araştırmaları bulunan Eyüp Bacanlı’nın ‘Çulım Türkleri ve Dilleri’ adlı yazısıdır. Bu iki yazı hem alanında uzman ve yetkin iki bilim insanının birikimlerini ilk sayıya taşımak, hem de 2013 yılı ikinci yarısında yayımlanması planlanan TTDEK’nin kapsam ve formatını bu örnekler çerçevesinde sizlerle paylaşmak amacıyla TDD’ye alınmıştır.

‘Karaçay-Malkar Dili Söz Varlığının Karakteristik Özellikleri’ adlı yazısı ile TDD’ye önemli bir katkı sağlayan Éva Csáki de aynı zamanda TTDEK’nin yazarları arasında olup, araştırmaları ile Türkoloji alanında öne çıkmış bilim insanlarından. Yine Tehlikedeki Türk Dilleri Elkitabı’nın ‘Horasan Türkçesi’ bölümünün yazarı ve İran’daki Türkçe değişiklikler üzerine çalışmaları ile tanınan Sultan Tulu, Gerhard Doerfer’in Almanca ‘Sekiz Halaçça Atasözü’ adlı makalesini Türkçeye çevirmiştir. Ülkü Çelik Şavk ‘Alt Ağızlar Grubu Olarak Pamir Kırgızcası’ başlıklı makalesinde konuşurlarının büyük bir bölümü Türkiye’ye göç eden Pamir Kırgızlarının dilleri ve ölçünlü Kırgızcadan farkları üzerinde duruyor.

Diğer çalışmaları yanı sıra özellikle Moğolistan’da yaşayan Türk dilli Duhalar üzerine araştırmaları ve yazdığı kitap ve makalelerle tanınan, Duhalarla birlikte uzun süre yaşayan Elisabetta Ragagnin bu sayımızda ‘Kuzey Moğolistan Duhaları: Kayıp Olmayan Türkofon Bir Halk’ adlı yazısıyla, yine Duhaların izinden Moğolistan’a giden Atlas dergisi yazarlarından antropolog Selcen Küçüküstel ‘Kaybolmakta Olan Bir Türk Diline Tanık Olmak: Duhaca’ başlıklı yazılarıyla bu sayımızda yer alıyorlar. Bilim dünyasında hala Karagas olarak bilinen Tofalar üzerine yaptığı kuramsal çalışmaları, alan araştırmasıyla geliştiren Ali İlgin da ‘Tofa (Karagas) Türkleri ve Dilleri Üzerine’ başlıklı makalesini sizlerle paylaşıyor. Her üç yazar da makalelerinde bizzat çektikleri fotoğraflara da yer veriyorlar. Yayın Kurulu olarak ‘Bir görüş, bin rapordan etkilidir’ ilkesi gereğince bu fotoğrafları sizlerin de görüşüne sunuyoruz.

Dergide yer alan yazılardan üçü Türk dilleriyle etkileşim içinde bulunan Mançu-Tunguz dilleri, Kafkas dilleri ve İrani dillerle ilgilidir. Süer Eker ‘İpek Yolu’nda Geç Antik Dönemin Tüccarları Soğdların Mirasçısı Yagnobiler ve Yagnobi Dili’ başlıklı çalışmasında Tacikistan’ın kuzeybatısında Tacikçe ile Özbekçe arasında ‘sıkışan’ az konuşurlu Yagnobi halkını ve dilini; Amerika’da dilbilim doktorası yapan Tamrika Khvtisiashvili de ‘Xinaliq: Language, People and Geography’ başlıklı makalesinde Azerbaycan sınırları içinde sadece bir köyde konuluşulan Kafkas dil ailesinde Xinalık dilini, halkını ve coğrafyasını ele alıyor.

TDD, genç bilim insanlarının araştırmalarına, çalışmalarına ve değerlendirmelerini de desteklemeyi, onları üretime ve yayıma teşvik etmeyi de amaçlıyor. Bu noktada Hacettepe Üniversitesi Doktora Öğrencisi Duygu Özge Demir, yazısında ‘Altay dilleri’ üyesi Mançu-Tunguz dil ailesinin yok olma sürecindeki bir değişkesini, Nanaycayı özgün ve birincil kaynaklara dayalı olarak tanıtıyor. Demir, bu çalışmasıyla genç bilim insanlarımızı Türk dillerinin sınırları dışındaki dünyayı keşfetmeye de cesaretlendiriyor.

Akıcı dili ve üslubuyla dikkat çeken Hacettepe Üniversitesi Doktora Öğrencisi İsa Sarı, Peter K. Austin ve Julia Sallabank’ın editörlüğünü yaptıkları ‘The Cambridge Handbook of Endangered Languages (2011) ‘Encyclopedia of Endangered Languages’, Duygu Özge Demir ise Nicholas Evans’ın

'Dying Words: Endangered Languages and What They Have to Tell Us' (2010) adlı çalışmalarını incelediler ve değerlendirmelerini sizinle paylaştılar.

Makaleleri ve diğer yazıları ile dergiye katkı ve bize destek veren bilim insanlarına teşekkür ediyoruz.

Son derece gelişmiş bir teknik altyapı ile yayım sürecine giren *TDD/JofEL*, uluslararası hakemli akademik bir dergi olarak "Kış" ve "Yaz" sayıları olmak üzere yılda iki kez yayımlanacaktır. Dergide özgün bilimsel makalelerin yanı sıra, bilimsel temelli olmak üzere, haber, duyuru, değerlendirme vb. yazılara da yer verilecek; makalelerde yazarların dil kullanım tercihlerine, bu çerçevede terimlerine müdahale edilmeyecektir.

TDD/JofEL'in ikinci sayısı "Yaz 2013" olarak haziran ayı başlarında yayımlanacaktır. Bu sayıda yayımlanmak üzere makale, değerlendirme, haber vb. yazılar için son gönderme tarihi 20 Mart 2013'tür. Yazı gönderme işlemini aşağıdaki adreslerden ulaşacağınız elektronik dergi sistemine üye olarak gerçekleştirebilirsiniz.

www.tehlikedekidiller.com veya www.dergi.tehlikedekidiller.com

□ *From the Editors*
Yayımcılardan

December 2012, Ankara

Hello,

During the days we are about to enter 2013, we are happy to present the first issue of 'Tehlikedeki Diller Dergisi' (*TDD*) and its English version, 'Journal of Endangered Languages' (*JofEL*) to your scholarly interest, wishing that it makes significant and sustained contributions to its field as an online journal published in Turkey. We sincerely hope that *TDD /JofEL* develops into a cooperative platform with your valuable supports.

TDD/JofEL is a thematic journal. Centering on the theme "endangered languages" in general and on the endangered Turkic Languages in particular, the journal is dedicated to creating a scholarly platform to raise awareness concerning the languages and cultures at various degrees of endangerment, to encourage and publish theoretical and applied studies on endangered languages, to survey and document the current phenomena, and to share them with the public and professional circles.

It is with this purpose that *TDD/JofEL* aims to publish original articles written on the endangered Turkic languages, their speakers and their local cultural features. Because endangered languages are a universal phenomenon, their cultures are inseparably connected and all these are highly important for the common cultural heritage of humanity, *TDD/JofEL* is also interested in publishing articles written on other endangered languages.

Relying on the principles of modern linguistics with an emphasis on sociolinguistic issues, and focusing particularly on endangered Turkic languages, *TDD/JofEL* is open to all original scientific studies also on the Eurasian languages that have been in direct contact with the Turkic languages and cultures. Written in Turkish, English or Russian, such scientific studies carried out in the fields of linguistics, Turkish linguistics, sociolinguistics, anthropology, culturology, etc. will be considered for publication. Depending on the available conditions, articles written in different Turkic languages may also be considered in the future.

In its first issue, 'Tehlikedeki Diller Dergisi' (*TDD*) / 'Journal of Endangered Languages' (*JofEL*) features fifteen international contributions, including twelve original articles, one translated article, two reviews and four news article. While the authors of nine articles are from Turkey, six others are from abroad: Two from Sweden, two from Germany, one from Hungary, and one from USA. In his article titled 'Smaller Turkic Languages', Lars Johanson, an eminent Turcologist and the pioneer of the studies on endangered Turkic languages, classifies languages into two as "big languages" and "small languages" on the basis of the number of speakers and with a particular focus on Turkic languages. He further classifies "small languages" as S (small), XS (extra small) and XXS (extra extra small). Analyzing their linguistic and regional features along with the influences of foreign languages on them, Johanson provides a comprehensive description of these small languages. We are proud to share this important yet little known study with the Turcologists.

Nalan Büyükkantarcioglu, in her essay ‘Thinking on Endangered Languages’, aims to provide a critical perspective to the phenomenon of endangered languages for the readers of *TDD/JofEL*.

Two of the articles were actually written as chapters for the “Handbook of Endangered Turkic Languages” (*HETL*). One of them, titled ‘Lithuanian Karaim’, belongs to another respected figure in Turcology studies, Éva Csátó Johanson, who is renowned worldwide for her studies on the Karaim language. The other, titled “‘Çulım Türkleri ve Dilleri’ (The Chulym Turks and Their Language), belongs to Eyüp Bacanlı, who has carried out extensive research on the Altaic languages. These two articles have been included in this first issue of *TDD/JofEL*, not only to share their scholarly contributions with the readers but also to give some idea about the ongoing work of *HETL*.

Being one of the distinguished figures in the field of Turcology, Éva Csáki, is also among the authors of *HETL* and has made a significant contribution to this first issue with her article titled ‘Karaçay-Malkar Dili Söz Varlığının Karakteristik Özellikleri’ (The Characteristic Features of the Karachay-Malkar Language Vocabulary). Sultan Tulu, who has also contributed to *HETL* with a chapter on “Khorasani Turkic”, is well-known with her studies on the Turkic varieties in Iran and translated Gerhard Doerfer’s article, “Eight Khalaj Proverbs” from German into Turkish for this first issue of *TDD/JofEL*. Ülkü Çelik Şavk, in her article titled ‘Alt Ağızlar Grubu Olarak Pamir Kırgızcası’ (Pamir Kyrgyz as a Sub-Accents Group), focuses on the language of the Pamir Kyrgyz, whose majority of the speakers have migrated to Turkey and explains the differences between the Pamir Kyrgyz and the Standard Kyrgyz.

Elisabetta Ragagnin, who has been with the Dukhas for a long time and is renowned particularly for her book and articles on the Turkic speaking Dukhas in Mongolia, presents us her article titled ‘Kuzey Moğolistan Duhaları: Kayıp Olmayan Türkofon Bir Halk’ (The Dukhas of Northern Mongolia: A People Who Still Survive). Another article on the Dukhas, titled “Kaybolmakta Olan Bir Türk Diline Tanık Olmak: Duhaca” (Witnessing a Disappearing Turkic Language: The Dukhan Language) comes from Selcen Küçüküstel, an *Atlas Magazine* reporter, who traced the Dukhas in Mongolia. Ali Ilgın, who has expanded his theoretical research via his fieldwork on the Tofa people, who are still known as the Karagas among the scholarly circles, presents us his article “Tofa (Karagas) Türkleri ve Dilleri Üzerine” (On the Tofa (Karagas) Turks and Their Language). All these three authors have attached the photographs they took during their fieldwork studies. With an understanding that “Seeing is different from being told”, we, as the Editors, are happy to share them with you.

Three of the articles in *TDD/JofEL* are on the Manchu-Tungusic, Caucasian and Iranian languages, which have been in close contact with the Turkic languages. Süer Eker, in his article “İpek Yolu’nda Geç Antik Dönemin Tüccarları Soğdların Mirasçısı Yagnobiler ve Yaghnobi Dili” (The Inheritors of the Soghdians as the Late Antiquity Merchants on the Silk Road: The Yaghnobi People and the Yaghnobi Language), tells about the Yaghnobi people living in the north-eastern part of Tajikistan whose language has been jammed between the Tajik and Uzbek languages and has left with only few speakers. Tamrika Khvtisiashvili, who is studying for a PhD degree in linguistics in USA, focuses on a Caucasian group language called Xinaliq spoken only in one village within the borders of Azerbaijan, as well as on its people and geography.

As *TDD/JofEL* attaches great importance to the studies of young researchers and aims to encourage them for publication, this issue presents also the studies carried out by such promising people. Duygu Özge Demir, a PhD student at Hacettepe University, introduces us in her article the Nanai language, one of the endangered members of the Manchu-Tungusic branch of the Altaic languages. Based on the primary sources on the subject, her article sets a model to encourage young researchers for further studies to be carried out on the languages outside the family of Turkic languages.

With his clear academic writing style, İsa Sarı, another PhD student at Hacettepe University, reviews ‘The Cambridge Handbook of Endangered Languages’ (2011), edited by Peter K. Austin and Julia Sallabank. Duygu Özge Demir presents another book review on ‘Dying Words: Dying Words: Endangered Languages and What They Have to Tell Us’ (2010) written by Nicholas Evans.

We would like to express our cordial thanks to all the scholars who have contributed to the Journal thus supported our efforts by submitting their articles.

TDD/JofEL, with its advanced technical infrastructure as an international peer-reviewed online journal, will be published bi-annually with ‘Winter’ and ‘Summer’ issues. Besides the original scientific articles, *JofEL* can publish news, announcements, reviews, etc. as long as they relate to scientific topics. Authors can make individual decisions concerning their academic language style and terminology.

The second issue of *TDD/JofEL* will be published as ‘Summer 2013’ issue around early June. Please note that deadline for the submission of articles, reviews or news articles for the second issue is March 20, 2013. After entering your free membership information, you can submit your articles through the online submission system at:

www.tehlikedekidiller.com or www.dergi.tehlikedekidiller.com